

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 2)

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 <
Pe 1 lună 2 <N-rii de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.—
pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.—
Manuscrispe nu se
înapoiază.—
Telefon oras și comitat 502

Proiectul de răspuns la Mesaj al naționalităților

přesintat Dietei, în ziua de 3 Iulie. de dr. **M. Polyt.***Majest. Voastră Imp. Apost. și Regală!
Preagrațiosul nostru Domn!*

Exprimăm Maiestateii Voastre sentimentele noastre de omagială recunoștință pentru noua dovadă de sollicitudine părintească, prin care ni s'a dat prilej a începe din nou activitatea noastră constituțională, ce urmărește îndrumarea vieții de stat, dezvoltarea drepturilor popoarelor și îmbunătățirea stării cetățenilor.

Zguduirile, cari s'au ivit drept rezu tate ale crizei recente, turburând cursul regulat al vieții de stat, dovedesc incontestabil că temelia dezvoltării sigure și pacifice a statului trebuie căutată numai în armonia tuturor factorilor vieții de stat, armonie ce se manifestă în înțelegerea conglăsurilor a adevăratelor trebuințe ale statului și în promovarea dreaptă a intereselor tuturor individualităților de rasă și a tuturor păturilor sociale, cari constituie statul.

Un rezultat binefăcător al crizei trecute e prăbușirea sistemului de guvernare, care a împiedecat punerea în practică a acestei concepțiuni politice. În convocarea preagrațioasă a acestui parlament vedem, prin urmare, nu numai restabilirea constituționalizmului, ci nădăjduim să putem saluta în ea și zorile unui viitor mai senin și a unei ere noi și mai binefăcătoare, deși, durere, suntem nevoiți să declarăm, că nici acest parlament nu exprimă voința adevărată a țării întregi.

Și parlamentul acesta nu numai pentru aceea nu e adevărata expresiune a voinței țării, pentru că, chiar legea electorală existentă și felul ei de executare o face cu neputință, ci și pentru că, și la aceste alegeri s'au săvârșit cele mai mari abuzuri electorale. Mituirile și ingerența ilegală a organelor oficiale au influențat rezultatul alegerilor într-o măsură ne mai pomenită până acum. Și în vreme ce abuzurile revoltătoare săvârșite de organele oficiale au rămas nepedepsite, alegătorii cari n'au sprijinit guvernul sunt expuși și astăzi celor mai aspre prigoniri politice.

Maiestatea Voastră Imperială și Apostolică Regală! Ținta străduințelor noastre e să înălțăm strălucirea tronului, să întărim puterea statului și să garantăm fericirea cetățenilor țării. Această țintă însă nu se poate ajunge decât prin o sănătoasă consolidare politică a statului.

Și sistemul politic prăbușit a urmărit consolidarea internă a Ungariei, dar calea apucată pentru ajungerea acestei ținte a fost cu desăvârșire greșită, deoarece-ce a

pornit din concepțiunea absolut falsă și fatală, că Ungaria nu poate să existe decât prin contopirea tuturor raselor ei în rasa maghiară, constituind astfel — ce privește limba și sentimentul de rasă — o națiune unitară, compactă.

Această concepțiune politică și această străduință de guvernare, în cursul unei stăpâniri de 30 ani, au falsificat caracterul instituțiilor constituționale ale țării, au distrus spiritul lor adevărat constituțional și au despoiat o mare parte a cetățenilor de puțința de-a se valida și ei în viața de stat. Popoarele de naționalitate nemaghiară ale țării și poporul de rând cari susțin statul, au fost silite să se mulțumească cu rolul trist, de-a suferi și de-ași câștiga, prin răbdarea lor nesfârșită, neperitoare merite patriotice. Iar țara însăși a devenit, în urma acestei concepțiuni politice, scena necurmatelor zguduirii.

A face însă pendentă existența Ungariei de reușita unui proces de contopire a raselor, contopire — considerând raporturile noastre etnografice — absolut cu neputință, nu însemnează decât a renunța la vitalitatea Ungariei, a zdruncina credința cetățenilor în viitorul Ungariei și a clătina, totdeauna, una dintre cele mai puternice temelii ale existenței ei ca stat.

Noroc, că această concepțiune e evident greșită. Dovadă istoria de 1000 de ani a Ungariei. Ungaria poliglotă, — întemeietorul și primul ei rege, Ștefan-cel-sfânt, i-a recunoscut deja acest caracter — a rezistat, în acești 1000 de ani, triumfând împotriva tuturor furtunelor externe și interne, dovedind incontestabil vitalitatea ei neînfrântă, care nu are trebuință de nici un fel de garanții artificiale de existență și mai ales de garanții de existență potrivnice scopului, precum sunt încercările de contopire artificială a raselor. Aceste încercări, după cum ne-o dovedește experiența, în loc de consolidarea dorită n'au avut decât un singur rezultat: o desbinare adâncă, care împarte popoarele coroanei Sfântului Ștefan în două tabere.

Nu e însă permis a expune Ungaria la astfel de primejdii, ci înainte de toate pe acest teren trebuie abandonat sistemul vechiu. Consolidarea statului nostru trebuie s'o căutăm în buna înțelegere dintre popoarele Ungariei și nu în dezbinarea lor, provocată de-o politică de stat cu desăvârșire fără rost. Și această bunăînțelegere nu-și poate avea temelia în unitatea de limbă — deja în sine cu neputință — ci numai în acea unitate a adevăratelor sentimente patriotice, cari izvoresc dintr'o comunitate de interes închiegată în cursul unui mileniu și cari — ca și la

Maghiari — și la celelalte popoare sunt una cu sentimentele lor de rasă.

Nu urmărim nici știrbirea integrității teritoriale și de stat a Ungariei, precum nu ne muncește nici idea unificării de rasă: nimicirea ca rasă a popoarelor de naționalitate nemaghiară. Convingerea noastră e că numai pe o singură cale se poate ajunge consolidarea politică a Ungariei: prin o politică de stat, care va putea îmbrățișa, deopotrivă, cerințele integrității ca teritoriu și stat a Ungariei, și condițiunile de viață națională a popoarelor ei.

Nu mai o astfel de politică corespunzătoare exigențelor reale și dreptății poate garanta existența și dezvoltarea sănătoasă a statului ungar, pentru că cooperarea și propășirea armonică a unor individualități cari se deosebesc în limbă, în însușiri etnice, în tradițiuni și în trecut istoric, dar' constituie împreună un stat, e cu puțință numai dacă aceste individualități găsesc, în aceeaș măsură în instituțiunile fundamentale ale statului garanțiile dezvoltării lor individuale.

Nu mai un astfel de sistem politic poate să înlătore anomalia izbitoare, că statul e stăpânit de o lipsă de încredere nefirească și nemotivată față de o însemnată parte a cetățenilor săi proprii.

Nu mai un astfel de sistem politic face cu puțință adevărata stăpânire a legilor și viața constituționalizmului nefalsificat. Și exclusiv un astfel de sistem politic poate alcătui condițiunea fundamentală a suveranității statului ungar.

Din acest motiv, cu durere, am văzut în prealaltul mesaj de tron al Majestateii Voastre că deslegarea chestiunii naționalităților, în senzul principiilor de egală îndreptățire a sistemelor din statele moderne, nu V'ați îndurat a o înșira între agendele acestei sesiuni parlamentare, deși aceasta chestiune, deja de mult a atras atențiunea prealaltă a Majestateii Voastre. Încă în anii 1861 și 1866, îndemnat de părinteasca îngrijire ce-o purtați intereselor tuturor popoarelor de sub sceptrul Majestateii Voastre, V'ați îndurat a adresa parlamentului ungar preagrațiosul advertisement ca să împărtășească naționalitățile de drepturile lor și să înființeze acele instituțiuni de stat, cari să facă cu puțință și să asigure existența națională a diferitelor popoare din țară.

Avem însă nădejdea că și până va sosi vremea ca dispozițiunile legislative acum amintite să se poată aduce — întreg sistemul de guvernare, abandonând direcția rigidă și intransigentă de până acum, va înclina spre pace și va urmări calea dreptății,

dupăcum cu bucurie vedem că se manifestă în raporturile cu Croația. Această cale a păcii va putea contribui simțitor la soluțiunea fericită a acestei chestiuni. Ținem însă a accentua, că această soluțiune nu se va putea bucura de garanția trăinicieii, decât atunci când se va da statului o organizație care să exprime caracterul ființei lui poli-gloze și care va trebui să rezulte din voința liberă a popoarelor cari alcătuiesc statul, corăspunzând pe deplin intereselor și tradițiilor acestora.

Prin urmare, dela guvernul Maiestății Voastre a cărui primă chemare — conform preainaltului mesagiu de tron — e restabilirea ordinii legale, așteptăm, părăsind sistemul de desconsiderare a legilor practicat de guvernele anterioare, să execute, fără considerare la interesele de rasă, legile existente și să anuleze toate ordonanțele, cari jignesc drepturile cetățenilor garantate prin lege. Așteptăm să facă propuneri pentru abrogarea acelor dispoziții legislative cari au produs — drept urmare a tendințelor de unificare de rasă izvorite din activitatea fără rost a sistemului apus — nemulțămiri în inimile cetățenilor nemaghiari ai țării și au inspirat neîncredere față de stat.

Din partea noastră vom sprijini sincer guvernul Maiestății Voastre în toate demersurile cari, în urma ocrotirii nobile a Maiestății Voastre, vor urmări întregirea, prin noi garanții, a vieții constituționale și dezvoltarea constituției în sens modern și adevărat democratic. Aducem deci omagiile noastre sincere Maiestății Voastre, ca inițiatorului nobil al unei opere mari și epocale în constituția noastră. Nu există stat constituțional în care legea electorală ar fi așa de învechită ca și legea noastră electorală, care, în parte, poartă încă caracterul stărilor medievale înapoiate. Reforma ei în spirit modern e una dintre dorințele noastre vechi și astăzi e deja o necesitate ardentă. De aceea noi întotdeauna vom fi gata a creă legile privitoare la reformă, în spirit modern, a sistemului nostru electoral și anume pe baza votului universal, nemijlocit, secret, egal și după comune, respectând însă principiile democratismului adevărat și nefalsificat, excludând toate restricțiunile contrare acestui principiu, cari ar jigni naționalitățile nemaghiare sau vre-o pătură socială a țării prin o arondare tendențioasă a cercurilor electorale și garantând exercițiul liber al dreptului electoral prin măsuri de retorsiune a eventualelor abuzuri. Viața noastră de stat numai în acest caz va fi așezată pe o bază solidă și largă, și numai în acest caz va fi parlamentul nostru expresiunea fidelă și adevărată a voinței poporului.

Dar așteptăm, totodată, dela guvern că pe lângă garanțiile constituționale înșirate în preainaltul mesagiu de tron se va îngriji să înceteze starea anormală, în care drepturile politice fundamentale ale cetățenilor (dreptul de întrunire și asociare) nu sunt până astăzi reglementate prin lege, ci sunt limitate prin ordonanțe ministeriale arbitrare.

Suntem hotărâți să sprijinim, sincer, guvernul în tendința lui de a rezolva chestiunile economice, sociale și religioase menționate în preainaltul mesagiu de tron, — dacă proiectele guvernului vor corăspunde dezvoltării libere și adevăratelor interese ale statului. Și-l vom sprijini cu atât mai mult că e fapt incontestabil, că țara noastră, eco-

nomicește, a ajuns într'o situațiune atât de critică, încât sarcinile publice preliminate trec peste forța materială exauriată a cetățenilor. Așteptăm, prin urmare, dela guvernul Maiestății Voastre, să ne prezinte — spre a fi desbătute în grabă — proiectele sale privitoare la introducerea dării progresive și reforma justă a dării de pământ, garantarea minimumului de existență și soluția dreaptă a muncitorilor. Decretarea prin lege a serviciului militar de doi ani, proiectat deja de guvernele anterioare ale Maiestății Voastre, chiar și din considerațiuni economice o dorim cu tot dinadinsul. Vom da o deosebită atențiune — garantând condițiunile ei de existență — tuturor instituțiilor chemate să promoveze economia de câmp și industria și să amelioreze starea muncitorilor. E o mare primejdie a intereselor țării de a menține și pe mai departe situațiunea deplorabilă de astăzi, că nu s'au introdus condițiuni de trai cari să-i lege pe cetățeni de patria lor. Ei, dimpotrivă, sunt nevoiți să-și părăsească pământul părintesc, să pribegescă în țări streine, și nu din cauzele unui spor prea mare al populațiunii, ci din cauza mizeriei create de o economie de stat greșită.

Primim cu omagială mulțumire solicițundinea părintească a Maiestății Voastre, prin care se pune în vedere înființarea autonomiei bisericii catolice și sistemizarea plăților preoțimii dela sate. Așteptăm dela guvernul Maiestății Voastre să prezinte proiectele prin cari se asigură autonomia, separată și independentă, atât a bisericii romano-catolice, cât și cea a bisericii greco-catolice precum și proiectul privitor la întregirea plății preoțimii dela sate. Mai așteptăm să se îplinească, conform privilegiilor ei garantate în legile fundamentale ale țării, chestiunea trăgănată a bisericii autonome ortodoxe-sârbe, și să se saneze nedreptățile săvârșite de guvernele anterioare împotriva bisericii acesteia și a celor ortodoxe-române.

Cerem executarea articolului de lege XX din 1848 față de toate confesiunile țării pe baza principiului egalei îndreptățiri, deoarece — dacă din acest prilej numai anumite confesiuni s'ar bucura de favorurile acestei legi — atunci o astfel de executare a legii ar fi pentru cetățeni izvorul unei noi nemulțumiri și neîncredere față de stat.

Parlamentul, cu adâncă recunoștință ia act de advertisementul Maiestății Voastre, să se promoveze interesele culturale ale tuturor locuitorilor țării și din parte-ne vom da mână de ajutor ca fiii tuturor popoarelor țării să se împărtășiască de binefacerile culturii lor proprii, să se crească în această cultură și s'o poată cultiva fără piedeci, fiindcă numai un popor bogat și cult poate fi pentru tron și patrie sprijin sigur și fiindcă la o adevărată cultură nu se poate ajunge decât prin o educațiune morală în limba proprie.

Cu credință nestrămutată față de tron și patrie nădăjduim ascultarea dorințelor noastre juste și implorăm binecuvântarea lui Dumnezeu asupra domniei părintești a Maiestății Voastre.

Suntem ai Maiestății Voastre Imperiale și Apostolice Regale cele mai supuse slugi.

In ședința aceasta dr. Polyt a ținut și o mare vorbire; vom da-o în alt număr. Vorbirea o laudă chiar foile unguerești, cari recunosc toate că fruntașul sârb e un bărbat politic de valoare.

Naționaliștii în Dietă.

— Ședința dela 4 Iulie. —

Vorbirea lui V. Goldiș.

Onorată Cameră! Când ridic aici pentru întâia oară cuvântul, simt oarecare stingenire sufletească și îngrijorare că vorbirea mea va fi primită și judecată cu preocupare din cauza punctelor de vedere ale partidelor.

Prezidentul Justh: Rog pe vorbitor să nu bănuiască astfel Dieta, căci voi fi silit să-i detrag cuvântul.

V. Goldiș: Regret, dar' am observat această preocupare și eri, când a vorbit Mihail Polyt. Nu pot lăsa fără observație expresiunile violente...

Președintele: (sună clopoțelul) Vă rog să nu vă puneți față în față cu admoniarea prezidențială, nici să începeți discuție cu prezidentul. Asta o pretinde regulamentul. Ori-și-cine poate ezercita aici libertatea cuvântului, dar' respectați partidele. Nu bănuiați cu atâta tărie nici partidele, nici pe singuratici. Cine astfel face, voi aplica sever regulamentul contra lui (aprobări).

V. Goldiș: Mă închin regulamentului.

Prezidentul: Asta ți-e datorია!

V. Goldiș: Dar' dacă enunțările, asupra cărora mă simțeam dator a reflecta, vor fi fost manifestațiunile spontane ale unei iubiri deosebite, cred că trebuie luat mai serios un pasagiu din vorbirea onorabilului coleg Mérey Lajos, la care a reflecta la tot cazul îmi țin de sfântă datorință. La sfârșitul vorbirei sale, unde se ocupă cu cele spuse de M. Polyt, colegul Mérey a zis, ținind la noi: »dacă domnia voastră vă asemănați cu naționalități cari alcătuiesc stat de sine și prin aceasta tradiți că vreți să ajungeți aici stat neatârnat» și așa mai departe...

Onorată Dietă! Sunt dator, în numele partidului nostru, să protestez în chipul cel mai hotărât împotriva acestei însinuări. Nici odată, prin nici un program, partidul naționalităților n'a manifestat, că naționalitățile aici, în țara asta, vor să fie stat deosebit, ci vor, aici în Dietă, unde se fac legile, să-și elupte drepturile firești, de om. Iar cine zice despre naționalități că vor să se formeze în stat deosebit, acela numai însinuă, ca astfel să ni-se poată arunca învinuirea grea a trădării de țară (zgomot). Cred că se va bucura și onorata Cameră, dacă noi protestăm aici împotriva acestor acuze neîntemeiate (zgomot).

Președintele (sună): Rog liniște.

V. Goldiș: Toate aceste însă nu sunt decât numai păreri personale și în cele din urmă unele întreruperi ori enunțările unui singur om nu pot fi socotite drept păreri de ale partidelor. De aceea, departe de mine gândul ca manifestațiile acestea să le pun în socoteală partidelor. Este însă o atingere mai grea ce ne-a ajuns, care apoi nu ne-a venit din partea singuraticilor, ci într'adevăr din partea partidelor și încă dela majoritate. Chestia națională e veche, străveche. Este chestie care negreșit trebuie rezolvată și cred că nici nu este bărbat politic în țara asta, care să nu recunoască trebuința să fie rezolvată nu numai în interesul nostru, ci în interesul patriei.

Onorată Cameră! După-cum de sigur știu toți cei d' aici, zeci de ani dearândul, îndeosebi partidul național român perzând orice nădejde, că aici în Camera aceasta să fie ascultate plângerile sale, perzând nădejdea că în comună bună înțelegere se va putea rezolva această chestie, — s'a retras de pe terenul activității parlamentare și zeci de ani a stat în pasivitate (d'oparte). Atunci nu numai organele opiniei politice (foile), dar chiar și factori competenți politici într'una ne-au strigat: nu faceți bine că agitați afară, că afară spuneți plângerile voastre, ci veniți aici, în Dietă, aici e locul, aici e libertatea, aici e chipul de a ne înțelege (Așa e! Așa e și bine!).

Și eu asta am zis-o într'una și sunt unul dintre anteluptătorii și susținătorii părerii să venim aici, și aici să ne spunem durerile (Zgomot).

Prezidentul (sună): Vă rog să nu conturbați pe orator.

V. Goldiș: Am urmat deci bunul sfat, pentru că așa am crezut: din prietenia vremurilor vechi a mai rămas o schinteie palidă și vom avea parte aici de-o primire prietenoasă și putem încerca aici să căutăm mijlocul de a ne înțelege. Ce s'a întâmplat însă? Când s'a constituit partidul parlamentar al naționalităților și la constituirea comisiilor a recomandat și din parte-i câțiva

membri, nu mai puțin când a proiectat candidări și din parte-i la constituirea biroului Camerii, cei recomandați de noi n'au fost luați în nici o socotină, ci ni-s'a spus că nu vor să recunoască partid al naționalităților.

Apoi bine: atunci de ce am fost chemați aici? Intr'adevăr, nu înțeleg; zeci de ani d'arândul nu numai foile, dar și ministri și bărbați politici cu vază într'una au zis Românilor și celorlalte naționalități: Veniți în Dietă. să ne înțelegem! Și iată, acum când suntem aici, ni se strigă: Afară! (Intreruperi: Asta nu-i așa!). Nu văd, Onorată Cameră, cum să ajungem la înțelegere, când în comisii, unde e locul propriu zis al lucrării parlamentare, nu ni-se dă prilej să ne spunem plângerile, ca dacă acelea poate n'ar fi întemeiate, d'voastră să ne convingeți despre netemeinicia lor, ori poate că am isbuti noi să vă convingem și astfel într'adevăr să căutăm puțină înțelegere (aprobări din partea naționalităților). Pentru că să fim siliți să venim cu toate plângerile mărunte aici, în fața Dietei, prin aceasta nu numai răpim vreme, nu numai vă plictisim pe Dvoastră, dar și pentru țară e păgubitoare vorba multă. Dvoastră ne siliți să venim cu toate în plinul Dietei, pentru că ni-ați luat puțină să arătăm în comisii păreri și activitatea noastră (aprobări între naționalități).

Mai ciudat e, că, peste tot, n'am auzit motivarea acestei proceduri. Nu ni s'a spus de ce nu vor să ne asculte în comisii, de ce nu vor să ne dea teren de muncă parlamentară. Dar n-am auzit asta nici dela frunțașii actualei majorități. Nici unul singur dintre ei nu s'a rostit, cu ce motivează că tratează atât de vitreg cu noi în casa noastră, pentru că tocmai așa e Dieta asta și a noastră ca a Dvoastră (aprobări între naționalități).

O voce (din dreapta). Unde vi-e programul de partid?

V. Goldiş: E adevărat, că așa, printre șire, precum și aici, prin intreruperi, ni s'a dat să înțelegem, că de aceea nu am fost primiți în comisii, pentru că nu cunoștem programul nostru. Ei bine, onor. Cameră, e foarte trist ca bărbați conducători politici să nu cunoască programele partidelor politice cari de vreme îndelungată pe țară, iar nu la întuneric, în public, au arătat programele lor, tipărite și în toate limbile europene. Dar să zicem că nu le cunoștem și de aceea cer să li-se prezinte. Întreb însă: are majoritatea drept să ceară spre aprobare programul minorității? Oare asta să fie constituționalism: fiecare partid politic care intră în Dietă întâi să-și prezinte unei comisii revisuitoare, compusă din membrii majorității, iar această comisie să hotărască apoi dacă programul prezentat este bun pentru adevărul săi să poată lua loc în Dietă?

Dar asta ar fi negarea a însuși constituției! Dar «hodie mihi, cras tibi». Se poate adevărat întâmpla ca și dintre partidele maghiare unul ori altul să ajungă în minoritate și apoi dacă acum suntem tratați noi astfel, o să vină vremea când i-se va cere și partidului maghiar același lucru: să-ți prezinti programul și numai după aceea o să te recunoască dacă am aprobat acel program!..

După toate acestea, onor. Dietă, o să apară ca foarte firesc, că noi nu avem cine știe ce încredere mare nici în guvern, nici în partidele din majoritate. Am așteptat însă până s'a redactat proiectul de răspuns la Mesagiul al majorității, am așteptat crezând că majoritatea va fi înțeles și ea că a sosit vremea regulării acestei chestii. Am crezut că poate se va pronunța în proiectul de răspuns. Trebuie să spun însă, cu părere de rău, că majoritatea în proiectul său de răspuns nu zice un singur cuvânt despre chestia naționalităților, deși aceasta e chestia cea mare pentru țară. Zadarnic pretind unii că ea nu există. Nu va trebui să mă provoc însă la bărbații mari ai generației dela 1848, la Eötvös ori chiar la Kossuth; nu va trebui să-l luăm de măturie nici pe Deák Ferencz, înțeleptul vremilor dela 1867, cari toți au recunoscut ființa chestiei naționale. Nu mă provoc la acești bărbați, pentru că

asa văd, ei au ieșit din modă. Mă provoc însă la lucrurile actuale, la temnițele Segedinului și Vațului, cari dovedesc în chip strălucit că există chestia națională!

Sunt două moduri de a rezolvă chestia națională și îngăduiți să vorbesc foarte deschis în privința asta, fără nici un gând rezervat, fără nici o frază deosebită să arăt lucrurile. Se înțelege, se poate primi ideea — cum are obiceiul s'o spună Bánffy — că Ungaria numai așa poate exista, dacă va fi stat curat național (aprobări în dreapta și stânga). Asta baronul Bánffy Dezső, și așa văd că și partea mare din majoritate, așa o înțelege, că în țara asta nu-i permis să fie decât Unguri (contraziceri în stânga). De altminteri o să ne-o spună Bánffy. E firesc ca eu să nici nu perhorechez asta. E foarte natural ca Ungurul să dorească să fie numai Unguri în țara asta (Strigăte: Cine trăiește aici, să fie Unguri!) Noi — o spun verde — aflăm că asta e foarte natural (zgomot). E întrebarea însă: oare are Ungurul atâta putere ca pe cei 9 milioane de nemaghiari să-i sufle de pe suprafața pământului (zgomot mare).

Nagy György: Nu vrem să-i nimicim. Facă-se Unguri!

V. Goldiş: Rog dela început Camera să mă ierte că voiui numi lucrurile pe adevărul lor nume. Noi suntem convinși, că chestia asta în felul acesta, cu sistemul lui Bánffy, nu se poate rezolvă. (Mișcare, zgomot). Chestia națională ori o socotim chestie de putere, ori chestie de drept. Dacă o considerăm chestie de putere, atunci, firește, ori ce nelegiuire este îndreptățită. Pentru că pe câmpul de luptă nu întreb nici odată, când trag cu pușca în cineva, ce păcătuiesc împotriva umanizmului, și nici paragraful legii penale nu opresc asta. Dacă dar în Ungaria chestia națională o socotim chestie de putere, atunci și după a mea părere e îndreptățit dacă noi suntem dați afară de aici, dacă ne omoară, dacă împotriva noastră se folosește spânzurătoare, glonț, tun (zgomot mare).

Olay Lajos: Nu-i altă rezolvare. Asta e singura. Asta o primesc.

V. Goldiş: Dacă tratăm chestia națională din punct de vedere al puterii, și bărbați politici maghiari s'ar hotări ca afacerea aceasta s'o rezolve într'adevăr ca pe o chestie de putere...

Olay: Așa, așa, asta e bine.

V. Goldiş... atunci noi nu ne mai mirăm de nimica (mișcare). Observ însă, că nici chiar baronul Bánffy Dezső, bărbat cărui îi mersese vestea ce curajos este, n'a îndrăznit să spună, când era în scaunul de prim-ministru, că el vrea să trateze chestia națională în Ungaria ca și p'o chestie de putere.

Olay: Numai se gândește așa (ilaritate).

V. Goldiş: Acum însă, când n'are nici o răspundabilitate, când prin aceste devise speră să ajungă iarăși la putere, când nu jertfește nimic spunând așa vorbe mari, atunci e ușor pentru dl Bánffy. Până acum însă politicianii conducători și președinții guvernelor așa au spus, că ei chestia naționalităților nu o consideră chestie de putere, ci chestie de drept, recunoscând naționalităților drepturile culturale, de rasă și naționale.

Bánffy: Nici-odată!

V. Goldiş: Asta până acum, cel puțin oficios, așa era constatat. Din scaunele ministeriale se recunoștea că noi, naționalitățile, avem anume drepturi...

Bánffy: Nici-odată (Așa-i! Intreruperi: Ce fel de drepturi?).

V. Goldiş: Ca să nu amintesc altul, acolo e articolul XLIV al legii dela 1868.

Bánffy: Persoanele singuratice au dreptul folosirii limbei.

V. Goldiş: Legea asta sancționată dela 1868

este în vigoare și azi. Cinstea politică nu pretinde oare respectarea ei? (Aprobări între naționalități). Cinstea politică nu pretinde oare să se aplice legea care obligă nu numai pe singuraticii deputați, dar și pe M. Sa?... Deoarece se zice că nu sunt legi de naționalități, nu avem drepturi naționale, — m'am provocat la o lege în ființă, lege în care se zice că naționalitățile au drept de liberă asociare (protestări). Imi pare rău că sunt și acum legiuitori cari nu cunosc legea asta (zgomot). În legea asta se spune că putem întemeia școli (zgomot), să ne cultivăm, ba se zice și mai mult și baronul Bánffy va ști foarte bine că se mai cuprinde în lege și aceea, că guvernul e dator a se îngriji să se dea pentru cultura naționalităților și din banii țării (mișcare și ilaritate). Pentru că așa glăsuiește legea: guvernul e dator să poarte grija ca fii naționalităților să primească instrucție în limba lor maternă — va să zică nu în limbă străină, cum s'a zis aici — până la vremea când ar urmă studiile universitare, din ceea-ce rezultă că guvernul ar fi dator să întemeieze în țară gimnaziile românești (contraziceri).

Wesselényi: Și ce mai vreți? Ne mai auzită temeritate!

V. Goldiş: Până acum nici nu s'a găsit guvern unguresc care să fi accentuat că afacerea națională o consideră chestie de putere și că vrea s'o trateze astfel. Pe față nimeni n'a îndrăznit să nege ființa legii. În manuarea ei s'au făcut însă abateri. Dar așa nu se poate urmă. Recunoscându-se drepturile noastre, se cultivă în noi nădejdea. Bietul popor crede că el are drept la școală românească, pentru că legea cunoaște acest drept, și domniii ministrii nici nu spun că n'au acest drept, numai că în școală introduc apoi limba ungurească. (Intreruperi: Bine fac!)

Balogh Ernő: Și asta e rău?

Președintele: Rog pe dl deputat Baloghi să nu tot intrerupă.

Visontai: Dacă Dta n'ai fi învățat ungurește, cum ai fi acum deputat?

V. Goldiş: Și bietul de țaran își trimite copilul la școală. Oare ce vrea să-l învețe? Să știe ceea ce este spre trebuință în cercul său de activitate, pe holda și în grădina sa. Copilul maghiar în decurs de 28 ore într'una aceste cunoștințe le învață, dar bietul copil român 17 ore pe săptămână trebuie să învețe o limbă străină.

Ugron: Dar are trebuință de ea!

V. Goldiş: Onorată Cameră! În timpul din urmă s'a vorbit aici foarte mult de consolidarea țării. Nu cred că s'ar găsi cine să nu dorească asta. Dacă e nevoie de asta, și așa cred că toți, cu un trup și un suflet recunoaștem necesitatea, dacă e de lipsă asta chiar în vederea luptelor viitoare, pentru că toți recunoaștem că vremuri grele ne așteaptă, atunci a sosit vremea să întindem mână de pace fraților Unguri (sgomot în stânga).

Imi pare însă rău, că atunci când venim aici cu intenții prietenești, aud zicându-se: Nu comptăm pe voi! (Sgomot). Ori conați însă ori nu, noi datorințele patriotice ni-le vom îndeplini tot'dauna, și ori vreți D-Voastră ori nu, noi rămânem fii credincioși patriei. Când nu pot primi proiectul de răspuns al majorității, ci declar că susțin cu trup cu suflet proiectul prezentat de partidul parlamentar al naționalităților, închei vorbirea mea cu speranța că nu va trece multă vreme, până ce majoritatea o să se declare în chestia asta. Când apoi ne va da ocazie, ca alături de majoritate să căutăm pietrele cari să serve de fundament trainic unei Ungarii cu viitor mai frumos, mai fericit și mai puternic (aplauze și ovațiuni între naționalități).

Dintre naționaliști au mai vorbit în această sedință sârbul M. Manoilovici, a interpelat apoi (asupra afacerilor dela alegeri în comitatul Caraș-Severin) Coriolan Brediceanu.

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academic, furnizorul curții regale, atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDÉK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistire, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

Din străinătate

Duma. Petersburg. — Duma imperiului a continuat debaterile asupra proiectului de lege relativ la întruniri și libertatea lor. Profesorul Maxim Kovalewski după ce face o expunere a diferitelor sisteme din Europa și din America, el se pronunță în favoarea sistemului englez. Critică proiectul comisiunii ca restrângând drepturile lucrătorilor. Oratorul adoptă teoria profesorului englez Daicy și zice că nu există dreptul libertății de a se întruni, ci numai libertatea cuvântului fiecare de a se duce unde va voi. Aceste două drepturi combinate dau libertatea întrunirilor. (Aplauze prelungite). Discursul profesorului Kovalewski a provocat o mare senzație și mișcare în rândurile partidului moderat.

Profesorul Kousmin Karawajeff pronunță un lung discurs prin care explică că pedeapsa cu moarte trebuie să fie desființată din punctul de vedere juridic și științific. Din punctul de vedere politic el amănește revoluțiunea franceză și zice că Duma-Rusiei trebuie să desființeze pedeapsa cu moarte pentru că nici o crimă în Rusia să nu fie legală. Oratorul conchide că este pentru desființarea pedepsei de moarte chiar pe timp de război.

Ministrul de justiție citează câteva exemple din Statele-Unite unde pedeapsa cu moarte a fost introdusă din cauza dezvoltării prea mari ce a luat anarchismul. Guvernul nu poate desființa pedeapsa cu moarte acum, căci ar fi să renunțe la dreptul de a pedepsi pe vinovați de asasinarea credincioșilor fii ai patriei! Strigăte de destul! destul! resuna din toate părțile!

Președintele se ridică și zice că nu există în regulamentul Dumei dispozițiunea pentru a împiedica cursul debaterilor. (Aplauze la centru).

Procurorul Matwjeff, în numele ministrului marinei, declară că nu se poate adopta propunerea Dumei de a se desființa pedeapsa cu moarte. (Declarațiunea sa este însoțită de strigăte: Călăul lui Schmidt!).

Procurorul general militar Pawlow vrând să dea explicațiuni se produce în sală un mare zgomot care îl împedecă de a vorbi. Președintele sună clopoțelul. Stânga toată se ridică și strigă: Nu vrem să auzim pe călăi și pe asasini. Ministrii acestora trebuie să demisioneze. Mai mulți deputați înaintază spre tribune cu pumnii întinși. Procurorul Pawlow așteaptă momentul când Duma se liniștește și apoi ese din sală. Ședința a fost suspendată pentru o oră. Ea a fost redeschisă la orele 6 și 30.

Oratorii din stânga și din partidul constituțional explică purtarea Dumei, zicând că ea fost provocată de indignațiunea generală contra procurorului Pawlow a cărui viață este plină de execuții. Oratorii din dreapta contele Heyden și prințul Wolkonski protestează contra stângei, zicând că Duma nu poate lucra în asemenea condițiuni, dacă ea perzistă în atitudinea ei. Deputatul socialist, prințul Paratow zice, că Duma a gonit pe procurorul Pawlow dela tribună și va face tot astfel cu toți oratorii cari sunt pentru vărsare de sânge.

Duma imperiului adoptează apoi o moțiune de a se continua debaterile asupra pedepsei cu moarte până ce proiectul va fi adoptat.

Ajutorul ministrului de interne zice că ministrul este gata să considere proiectul în conexitate cu revizuirea legilor care se referă la el. Oratorii Nabokoff, Lednitzki și Rodiceff rostesc discursuri călduroase în favoarea desființării pedepsei cu moarte. Preotul Oyneff zice că evanghelia a abrogat pedeapsa cu moarte și suferințele lui Iisus au stabilit un adevăr sfânt anume că nimeni nu are drept la viața oamenilor.

Orice execuțiune constituie o crimă.

Patrioți mituiți.

Nu-i de cât o săptămână de când a ieșit la iveală că mai mulți scriitori dela foile unguerești din Budapesta au pungășit cu 15.000 coroane pe contele Nákó, noul cârmuitor al orașului Fiume, și iată, o nouă rușine se descoperă.

Cârmuirea din Budapesta a mituit adică foaia »Független Magyarország«, dând nu mai puțin decât 50.000 coroane Jidovului Ronai Moritz, proprietarul foii.

Iar aceasta o spunem nu noi, ci deputatul kossuthist Lengyel Zoltán, care a și părăsit acea foaie (unde era căpetenie) pentru că, așa scrie: el nu poate stă la un loc cu cei pe cari stăpânirea i-a cumpărat.

Despre această afacere zierele de eri scriu următoarele:

Scandalul a făcut o mare senzație în Dietă. Deputații s'au îngămădit în jurul lui Bakonyi Sâmi, prim-redactorul lui »F. M. Magyarország«, întrebându-l ce va face.

El (și colegul său Burgján) a răspuns că așa i-a rugat Kossuth să stea la »F. M.«, pentru că stăpânirea are trebuință de această foaie.

Cei în măsură de a ști lucrurile, spun că *Rónai Moritz a primit 50.000 coroane dela guvern.* Lengyel Zoltán a aflat despre asta în cancelaria de presă de pe lângă ministru-președinte unde lucrurile au fost descoperite de Bonicz Ferencz, fost redactor la »Alkotmány«.

În cercurile politice, mai ales la 48-iști, afacerea a produs mare rușine. Guvernul, se înțelege, e strâmtorat și el și are de gând să încerce a înăbuși scandalul descoperind altul mai mare: că adică »Független Magyarország« a fost mituit și de ministrul Fejérváry...

Se zice însă că Lengyel n'a știut despre asta. La tot cazul e fapt, că fusese mituită foaia la care scria Kossuth.

Iată ce lucruri frumoase se petrec cu foile unguerești. Iată pe ce se cheltuiesc banii țării.

Despre stăruințele naționalităților din punct de vedere cultural . . .

Aceasta este teza, ce un anumit Szabó Elemér din Déva, acum de curând cu multă predilecție și-o dezvoltă în »Néptanítók Lapja« din Budapesta.

Și oare ce-l doare pe acest Argus, căci i-am mai auzit glasul său patriotic și în alte rânduri, precum aceasta s'a putut vedea din unele reflexiuni apărute tot în »Tribuna«.

Ce poate să-l doară altă decât aceea ce l-a mai preocupat și altă dată. Anume.

D'apoi și Românii noștri nu se poartă de fel după »vremile« domnișorului — Elemér!... Că vezi Doamne!... și dascălii românești, în speșial cei gr. ort. devin pe zi ce merge tot mai periculoși pentru »ideia de stat« (bat-o pârda! nu numai în școală ci și afară de școală, aducând dânsul ca dovadă antipatriotică luptele energice, ce au manifestat unii din învățătorii noștri cu prilejul alegerii de deputați dietali a. c. înfierând și ponegrindu-i pe aceștia, sigur pentru că își iubesc neamul! . . .

Înțelegem și noi supărarea dlui Szabó, dar i-o spunem verde: nu poate avea motiv serios de a se supăra, cât ce admitem enunțațiunea unui înșămnat bărbat de al vostru: »Nyelvében él a nemzet«, — cred aceasta o înțelegi dle Szabó, că e în limba dtale!?!...

Și apoi, dacă Maghiarul își iubește poporul, limba sa fără să-i facă nimenea nici o imputare, pentru ce să nu-i fie permis și Românului a-și iubi și stimă limba și poporul ce i-a dat ființă?!...

Altcum iubirea de poporul românesc e sădită în sufletul și inima Românului și astfel aceea e un ce născut ființei Românului, — și dacă curente din vremile îndepărtate, cari au fost atât de fatale și sinistre, nu au fost în stare a înăbuși sentimentul și conștiința națională, cu atât mai puțin îi va strica »peana« sau condeiul dlui Szabó din Déva, măcar că Szabó recomandă ca leac niște »recepte« foarte urgente și serioase. Ascultați numai!

»... A hazafias érzés legkisebb jelét eláruló tanítót — kérélfelhetetlenül el kell azonnal távolítanunk a tanítói pályáról...«

Pe învățătorul ce dă celea mai mici semne de sentimente antipatriotice, inexorabil trebuie, îndată îndepărtat de pe terentul învățătoresc.

Așa e! că dl Szabó e om grozav și serios!... Il strică numai, că nu are pe mână portofoliul ministerial!?

Se înțelege dela sine, că toate insinuările și acuzele de nepatriotism întâiu le scrie în socoteala învățătorilor și pe planul al doilea — preoțimei

noastre nizuindu-se a-i arăta pe aceștia ca adevărații agitatori?!...

La finea articolului său apoi cere, ca guvernul să nizuiască a statifica toate preparandiele confessionale din patrie, căci acest demers încă ar fi un eficace mijloc de contrabalansare al acestor agitatori naționaliști...

Urmează dar, că dl Szabó e nu numai un scrutaător agil în eruarea primejdiilor »imnente«, — ci e și un expert când vorbă e de aplicarea mijloacelor.

Mai are dl dela »Déva« încă un punct, carele nu poate fi trecut cu vederea.

Cu o ironie și satiră malițioasă din cale afară, acest domn cvalifică, în genere, poporul român de credul, superstițios, neștiutor, mărginit etc.

Noroc numai, că s'au aflat bărbați cu mult mai înainte cari s'au exprimat față de însușirile și »cumințenia« Românului destul de favoritor și măgulitor și cari bărbați la tot cazul trag mai mult în cumpănă ca dl Szabó!...

Și ce cugetați, de unde își face astăzi deducții?!... Că poporul român are dafină, când are la casă ceva primejdie ca de pildă boale... neliniște... chiamă la casă preotul să-i facă slujbă...» Mai trebuiă să spună aci dl Szabó, că poporul român fiind »prea religios«, când ese la țarină cu procesia pentru sfînșirea grânelor rugăciunile trebuincioase i le face tot preotul!...

Că dlui Szabó nu-i convin atari lucruri, e o dovadă nu prea îmbucurătoare despre sentimentele sale religioase!...

Cinismul obraznic al acestui »domnișor« exaltat își ajunge apogeul, când într'alte afirmă, că modul de judecată al Românului e foarte limitat întru cât a crezut tare, că »... Un individ V. p timpul alegerilor de deputați dietali a mers la îm pâratal pe carele aflându-l cinând, acesta l-a poțtit la cină bucurându-se mult de el...«

Eu tare cred, că așa ceva serios nu s'a plăs mult în capul Românului, ci poate în capul altuia!... ca să poată avea mai mult cu o — frază! d oarece Românul totdeauna e treaz și pe picioarele lui, conștiu fiind în totdeauna de aceea ce face și vorbește. Și dacă dl Szabó totuși a și auzi »povestea« de mai sus din gura cutărui Român sigur ca Românul a intenționat să-l tragă pe sfoari voind prin aceasta a face haz de prietinia ce există între Român și Neamț, ceea ce fie luat în serios ori glumă — Maghiarului nu-i cade bine.

În acest caz, dl Szabó prin modul său de judecată despre mințea Românului s'a înșelat ama și astfel e dacă să analizăm modul puținții d judecată — verdictul se îndreaptă în defavorul dlui Szabó, ce pentru domnia sa nu poate fi nici decât măgulitor...

Și de vreme ce dl Szabó vöiește a da și pe criticul de profesie, las să mediteze asupra următoarelor cuvinte ale lui H. Ritter: »... Criticătorul trece la mulțime de o autoritate, deși spiritul lui de multe ori nu trece peste încălțăminteale lui!...«

A-și mai putea aduce multe argumente pentru răsturnarea malițioaselor și patimașelor sale afirmări, — cred însă sunt de ajuns și câte au fost ca lumea să vadă că nu toate ale dlui Szabó sunt cu lapte... cum e vorba Românului.

Socodor, 1906.

Bujecanul.

Conferența lui dr. Fényes.

Mercuri seara în sala dela Ipartestület dr. Fényes Samu a ținut o conferență despre clasa burghesă, orașenească, și chestia naționalităților. L'a ascultat un public foarte amestecat; bogătați, cetățeni cu mare trecere în oraș însă abea au fost unul doui, din pricină că dr. Fényes nu vorbește după gustul »domnilor«, ci tratează lucrurile din punct de vedere »democrat«, luptă adecă pentru adevărata dreptate, pentru ocrotirea îndeosebi a săracilor și muncitorilor.

Fiindcă se vestise că va vorbi și despre afaceriile naționale, s'au dus să-l asculte și mai mulți Români arădani: dr. Ioan Suci, Ioan Russu Șirianu, Ioan Costa, dr. Precupaș, dr. C. Iancu, dr. Marșeu, I. Niga, I. Herbai, dr. Dorca, juriștii Pap, Păscu, mai mulți teologi, tipografi, maiestru lulu Olariu.

După-ce a arătat cauzele pentru cari nu s'a putut desvolta în țara asta industria și comerțul și lipsa de curagiu în lupta pentru drepturile politice ale clasei mijlocie încălcate de clasa nemeșilor, a »atins« și chestia de naționalitate. Zicem dinadins că numai a atins-o, căci n'a tratat-o pe larg. A spus, și așa, adevăruri pe cari altul, înjugat la vre-un partid politic ungueresc, n'ar

prea îndrăzni s-o spună. A osândit adecă felul cum se tratează chestia de naționalități: cu jandarmi și solgăbirae și a spus, că pentru a se arăta un popor în adevărat cult, Ungurii trebuie să dea libertățile cele mai largi, să nu pună greutatea culturii celorlalte neamuri, căci lucru de căpetenie în cultură este nu *limba*, ci *tendențele*. Trebuie a se lăsa câmp deschis tuturor stăruințelor bune. Ungurii să nu se teamă de concurența culturală a celorlalte naționalități, ci tot mai sprigiind p'acestea, să dovedească încrederea în sine și superioritatea sa.

A fost aplaudat de toți și la urmă i-s-au adus mulțumiri pentru lumina cu care s'a rostit în atâtea însemnate lucruri politice.

Din cottul Alba-inferioară !

Sâmbătă în 30 Iunie st. n. a fost instalarea noului comite-suprem din cottul Alba-inferioară, a bar. Kemény Árpád.

«Magyarország» dela 29 Iunie își ia îndrăzneala a profesii lucruri miraculoase despre actul instalării. Zice: «Incepând din Ciumbrud — departe de Aiud de 3 klm. — până în Aiud va trece bar. Kemény Árpád, printre două șireage (rânduri) de oameni»...

Iată cum mai știe «Magyarország» augmenta lucrurile, necum să fi fost atâtea public spre a forma 2 șireage de 3 km. dar n'a fost nici a 5-a parte, și totuși a știut informă publicul unguresc încă înainte cu o zi, despre masa colosală ce are să aștepte venirea noului comite-suprem.

În oraș l-au primit cu porți de »tulipan» salutându-l întâi Dr. Varro, iar a doua oară vice-com. Szász.

După ce au intrat în casa comitatului apoi acolo să fi auzit răcnete, sbierete, urlete la adresa naționalităților, voind a ne dăscăli: «*că putem să gândim și românește, dar nu-i iertat să simțim numai la fel cu ei — ungurește*»...

Oratorii mai buni și-au dat expresiunea de bucurie, că le-a succes a alege comite 48-ist în iubita și fericita țară: «*Tulipania*»...

Epitete! ca de «*gazemberek*»... «*hazaárulok*» la adresa celor neaderenți cu ideile lor, încă n'au lipsit...

După *tâmbălău*... iacă din un colț al salei se ridică o figură imponentă, în persoana dlui Dr. Alex. Pop med. archid. în Blaj care într'o limbă dulce românească rostește câteva cuvinte: «*Ilustrissime dle Comite suprem! Am venit și noi în mijlocul D-Voastre, ca să reprezentăm elementul românesc din comitatul Alba-inferioară (Menjen Oláhországba!... Üljön le! Halgas Oláh Mocz!.. a răsunit din capetele fără vlagă a Ungurilor încarnați, lauda Ilustr. dlui comite supr. care a avut atâtea paciență de-a asculta pe Dr. Pop până la fine, făcând atenți și pe cealalți, ca să asculte pe vorbitor.*)

La urmă roagă dl Pop, ca și Românii din cottul Alba-inf. să fie spriginți în petițiunile lor, chiar așa cum vor fi celalalt element — Ungurii.

Un «*trăiască*» izbucnește deodată din pepturile Românilor, și ședința se încheie.

Iată au și Blăjenii un al 2-lea Român brav, care nu se teme de orice umbră, de un «*teremtette*»... unguresc, ci în mijlocul unei săli îndesuită de Unguri a cutezat bravul Pop să-și ridice glasul, și încă românește!... *Să trăiască!*

La instalare au luat parte: Excelența Sa dl Dr. V. Mihályi de Apșa Metrop. rom. apoi d-nii prof. G. Precup, Dr. I. Rațiu și dl A. C. Domșa red. «Unirei». *Românul.*

D'ale jandarmilor.

Becicherecul-mare 3 Iulie 1906.

Fiind azi în Becicherecul-mare, la judele de instrucție și procuratură, dimpreună cu mai mulți martori din 3 comune în cauza mandatului atacat, spre mirare întâlnim peste 60 de oameni din Banlac legați 2 cu 2 și conduși de vre-o 10 jandarmi la procuratura din Becicherecul-mare.

Mult m'am cugetat, cum de nu au sosit și dl Borcan, învățător și domni preoți de acolo să-i scoată, căci la votizare i-au știut capacitate.

A votat întreg Bánlacul pentru dl conte cam peste 200 voturi, pentru care, acum ca răsplată suferă întreagă comuna jandarmi pe capul lor.

La alegere chiar dl Borcan învățătorul mi-a spus, că dinșii negreșit au să voteze cu dl conte, de oarece mult bine le face, și că dînsul și preoții lor sunt constrânși a lucra în Banlac în favorul contelui.

Oare acuma nu are dl Borcan și domni preoți tăria cuvântului să lumineze pe acești năcăjiți și desperați în sărăcia lor, iar la cas de ne-capacitare, de ce nu au întervenit la dl conte, să le încunjure comuna de o așa rușine, căci nu de mult au votat pentru dînsul până la unul. Oare convingerea sinceră i-au legat pe Banlocani să voteze unanim cu groful, ori făgăduelile, papricașul și rachiul spurcat?

Între cei legați am vorbit cu vre-o câțiva cari au fost și la alegere, unde mai mulți jucau pe stradă în frunte cu un ișpan mergând la votare.

Așa e, fraților Banlocani, rachiul și papricașul dela alegere și înainte de alegere trebuie să-l simțiți acum și altă dată încă.

Tot astfel o pătesc Nemții din Ofszenicza și Dolácž cărora li-s'a făgăduit izlaz (pășune) să pască poate, dar nici azi nu și-a mai făcut vorbă dela alegere cel ce le-a făgăduit.

Nestorovici Iosif,
învățător.

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 Iulie 1906.

— **Din cauza stei sărbători** «*Nașterea lui Ioan Botezătorul*», numărul proxim al ziarului nostru va apărea numai Luni la orele obicinuite.

— **Examenul de cvalificație la institul ped. rom. din Blaj.** Ni-se scrie din Blaj: Examenul scripturistic s'a început în 5, iar verbalul în 16 și s'a terminat în 23 Iunie st. n. Din 53, cualificați sunt 35, iar restul de 18 au căzut.

Exmis comisar ministerial a fost dl dr I. Siegescu. În decursul examenului am putut observa, că dl dr. Siegescu s'a prezentat la Pedagogie de un pedagog și psiholog, având păreche la noi pe unul ca și dr. Pipoș și dr. Șpan.

În literatura rom. e așa de pătruns, încât nu se poate altcum — luând în conziderare oficiul de stat ce-l ocupă. — E în stare a recită pasage întregi din Alexandri, Eminescu, Bolintineanu etc. E un adânc pătrunzător și cunoscător al firii țărânului, nu înzădar își are frumoasa povestire intitulată: «*Din copilărie*». *Românul.*

— **Era nouă.** Doi protopretori din era nouă și-au arătat prin fapte patriotismul lor. Dl protopretore din Verbó a judecat pe Mihail Bodiczky, preot reformat în Craina la zece zile închisoare și o sută cincizeci coroane pedeapsă în bani, apoi pe cinci locuitori din Padkylova la câte cinci zile închisoare și o sută coroane, pentru că au agitat cu privilegiul alegerilor dietale.

Tot așa și protopretorele din Miava a pedepsit pe șapte locuitori din Brezova la câte zece zile închisoare și câte o sută cincizeci coroane pedeapsă.

Apoi se mai zică cineva, că naționalităților nu le merge bine când au protopretori atât de bravi!

— **Dl Dr. Isidor Pop.** a fost ales fisc (procuror) al orașului Lugoș, întrunind 64 voturi față de 48, date pentru candidatul partidului 48-ist pr. Edmun Neumann.

— **Atentatul unei princese contra lui Trepov.** Din Petersburg se vestește, că princesa Wadbolca a făcut atentat contra vieții lui Trepov. Ea a intrat în chilia de lucru a lui Trepov și a împușcat cu pistolul asupra lui, dar n'a nimerit. Princesa a fost deținută la moment.

— **Explozie la expoziția din București.** Pe teritorul expoziției din București Marți seara s'a întâmplat o explozie, ce-a rănit cinci oameni. În apropierea pavilionului austriac este un loc, unde se arată bombardarea Port-Arthurului. Aici s'a întâmplat explozia.

— **Dar.** Am primit dela dl dr. I. Radvici, București, Lei 20 pentru martirii împușcați la alegeri.

— **Decapitarea ucigașului lui Delyannis.** Din Athena se vestește, că Karatomisis, care a ucis pe Delyannis, ministrul prezident al Greciei, a fost decapitat în temnița din Palma, de pe insula Nampia. Decapitarea s'a făcut de către un condamnat. În Grecia adecă nu sunt călăi, căci nimeni nu îmbrățișează această meserie scârboasă, și dacă se întâmplă că cineva e judecat la moarte, atunci pedeapsa e săvârșită de către un condamnat, care în schimb e grațiat.

— **Pedeapsă meritată.** Când s'a făcut în ast an restaurarea comitetului parochial pentru biserica gr.-or. din Curtici, foile maghiare din loc scriau cu bucurie, spre rușinea noastră, că crășmarul Nicolae Mladin, fiindcă n'a ajuns el notar în comitet s'a certat cu dl părinte Ioan Nicorescu. Crășmarul Nicolae Mladin, a uitat că și el a fost teolog, și că prin urmare trebuie să fie mai cu multă dragoste creștinească, iubitor de pace, căci nu-i șade bine nici unui creștin se facă zănie, cu atât mai ales unui bărbat, care a învățat și la teologie. Nicolae Mladin s'a uitat de sine și văzându-se învins, s'a certat cu părintele Nicorescu, zicându-i să iasă afară din comitet, căci n'are loc acolo. Părintele Nicorescu n'a eșit. Atunci Mladin l-a îmbrâncit și l-a dat afară cu puterea.

Pentru aceasta vătămare a cinstei preoțești Nicolae Mladin a fost dat în judecată și pedepsit frumos la *cincizeci coroane* pedeapsă în bani.

— **Colera.** Din Manilla se vestește, că locuitorii sunt în mare primejdie, căci bântue colera. În o zi s'au îmbolnăvit 47 dintre cari au murit 71.

— **Regele Angliei pentru Jidani.** La curtea regală din Londra audiențele se făceau până acum Vineri seara, când Jidani nu puteau să vină căci la ei atunci se începe Duminica. Regele a schimbat terminul pe Joi sara, făcând prin aceasta și Jidanilor un mare favor. Anglia voește prin aceasta să demonstreze contra Rusiei.

Alegere. Ni-se scrie: În 18 Iunie v. (1 Iulie n.) s'a ținut alegerea de învățător în Recița-montană. Ales a fost cu aclamațiune dl Petru Bandu. Felicităm comuna bis. pentru alegerea nimerită în acest loc espus al învățământului nostru.

— **Mulțumită publică.** Trista familie grăbește a aduce și pe această cale sincerile sale mulțumiri acelor domni și doamne care au binevoit de a ne aduce condolențe și de a petrece pe bunul nostru tată, bunic și socru Traian Unipan la cele eterne. *Familia Unipan.*

— **Convocare.** Avem onoarea a Vă convoca la adunarea generală constituantă a Institutului de credit și economii »*Puiana*« ce să va ținea la 8 Iulie st. n. 1906, la 9 ore a. m., în Puiu, în casele dlui avocat Dr. Toma Ienciu.

Obiectele de pertractat sunt următoarele:

1. constatarea, că asiguratul-s'a prin subscriere și plătire, capitalul social;
2. decidera asupra înființării sau neînființării societății;
3. compunerea statutelor societății;
4. luarea la cunoștință a denumirii Direcțiunii din partea membrilor fondatori; sau la cazul, că membrii fondatori nu s'ar folosi de acest drept, — alegerea Direcțiunii;
5. alegerea membrilor comitetului de supraveghere;
6. decidera asupra absolutorului membrilor fondatori,

Toți aceia cari nu au primit acest convocator sunt rugați a se considera prin aceasta de invitați. Pui la 12 Iunie 1906.

Cu deosebită stimă
Membrii fondatori.

HACKENDRE architect, cu dipolmă și măestru în zidar.

Cancelarie specială: Arad, strada Kápolna nr. 4.

tință, că în anul școlar 1906/7 va împărți două stipendii de câte 300 cor. acelor industriași tineri cu apartinența în acest comitat, cari au absolvat cu bun succes trei clase la vre-o școală industrială de învățacei și doresc a se perfecționa în meseria lor la o școală de specialitate aflată afară de teritorul acestui comitat.

Dintre concurenții cu ecalificație egală vor fi preferiți (vor avea întâietate) aceia, cari au frecventat și au absolvat cu bun succes vreun curs de învățământ special industrial în comitatul Sibiiu.

Stipendiștii se îndatorează la finea cursului să arete comisiunii economice comitatene într'un raport amănunțit, cum au întrebuințat timpul la respectiva școală, căruia să-i alătore și atestatul primit la finea anului spre a documenta sporul. În rugare trebuia să se amintească hotărât, că suplicantul are cunoștință de aceste îndatoriri și că se supune lor.

Petițiunile provăzute cu documentele de lipsă (atestat despre apartinență, atestat dela școala industrială de învățacei și dela cursul de specialitate industrială), timbrate în regulă (dacă la petiție se alătură atestat de paupertate (sărăcie) comunal, suplica nu trebuie timbrată), scrise cu mâna proprie și adresate către comisiunea economică a comitatului Sibiiu au să se aștearnă cel mai târziu până la 15 Iulie n. c. viceșpanului comitatului Sibiiu.

Atragem atențiunea celor pe cari o privește asupra acestor stipendii.

Comitetul «Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.» Sibiiu, 19 Iunie 1906. *Victor Tordășian*, prezident. *Ștefan Duca*, notariu.

— **A 16-a expoziție de vite de prăsilă**, împreună cu distribuire de premii în bani, o va aranja «Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu» în comuna Săsciori (cercul Sebeșului-săsesc). Cu scop de a să face de cu vreme preparativele neapărate și să se asigure buna reușită a expoziției, comitetul central al Reuniunii agricole, s'a adresat către primăria comunală din Săsciori, cu rugarea să convoace o conferință a fruntașilor din comună și din comunele învecinate, carea pertractând asupra afacerii: să compună un comitet aranjator local, să statorească luna și ziua în care să se țină expoziția și să îndemne populațiunea la buna îngrijire a vitelor, cu cari să participe la expoziție. Premii să vor împărți în sumă de cor. 280. *Nicolau Comșa*, preot gr.-cat.

— **Tineri uitați de sine.** La 1 Iulie a. c. au ținut Ciangăii din comuna Gyorok — sub patronagiul contesei Károlyi — o petrecere numită «*Tulipán estély*». La aceasta petrecere nu s'au rușinat a lua parte și «tulipántoșii» din Covăsânt, Teodor Baniciu și Nicolae Bâr; primul adjunct notarial și «*bun Român*», care cu începerea anului școlar voește a intra în teologie; iar al doilea, pedagog absolut care acum caută să fericească vre-o comună.

Li și recomandăm pe acești tineri de mare speranță în atențiunea bine voitoare a marelui public românesc.

După «csárdás», fost-a și paprikás domnilor tineri?? *Clopoșel*.

— **Banțele grecești.** «Politische Correspondenz» află că în urma reprezentărilor adresate de către Poartă puterilor, precum și guvernului grec de către trimisul Turc la Atena, cu privire la excesele bandelor grecești, guvernul grec a interzis din nou trecerea graniței pentru corpurile de voluntari ce se îndreaptă spre Macedonia.

Guvernul grecesc a interzis de asemenea în mod riguros formarea acelor corpuri pe teritoriu grec, ordonând autorităților dela graniță să nu permită în nici un caz formarea bandelor, cari trebuie să fie imediat împrăștiate, recurgând pentru aceasta chiar și la violență dacă e nevoie.

De asemenea guvernul grec are de gând să distitue pe acei șefi de poliție din Tesalia, cari dispuneau de îndestulătoare asistență militară, s'au arătat prea blânzi în urmărirea bandelor.

— **Tulipántoși!** Dumineca trecută tulipaniștii au ținut un mare tâmbălău național în Gyorok. Intre mulțimea Jidovilor tulipaniști ce erau de față, a luat parte la acest tâmbălău și tinărul român (?) de mare speranță din Cuvin, *Moncza Gusztáv*, student în filosofie dimpreună cu frațele său vestitul notar *Moncza György*. Ambii aveau rolul de arangeri și astfel purtau la braț o pantlică tricoloră maghiară de o palmă de lată. Seara s'a dat și un «Concert» cu concursul tinărului student român. Intre tulipaniști era și comitele-suprem al Aradului cu Dna.

Săraci bani români pentru cine să mai jertfesc! Fundațiunea fericitului «Gozdu» jertfește pentru acest tinăr an de an câte 6—800 cor. Iar el, iată cum știe răsplăti această frumoasă jertfă națională.

— **Petiție.** Comisia a patra a ținut Miercuri ședință sub presidența dlui Haviar Daniel și a hotărât, ca petiția dată contra mandatului lui Dudits Endre o va pertracta în patrusprezece Iulie la orele trei p. m. iar la orele patru va pertracta petiția înaintată contra mandatului lui Alexandru Vaida.

— **Deputație la prim-ministru.** Sub conducerea deputatului *Ciocán Iános* s'a prezentat Miercuri în casa țării la ministrul-president o deputație de cinci inși în cauza stipendiilor de pe teritorul năsăudan. Ce le-a făgăduit ministrul-president, nu se știe.

— **Se înmulțesc prinții.** Din Postdam se vestește îmbucurătoarea știre, că Cecilia, soția moștenitorului de tron german a născut Mercuri un copil.

Moștenitoarea de tron Marți încă se plimbă și a primit audiență. Împărăteasa îndată ce a primit vestea îmbucurătoare s'a grăbit la patul mostenitoarei. Ea se simte foarte bine. Moștenitorul are 24 de ani, iar soția lui e de 20.

În cercurile diplomatice engleze se svonește, că nănaș are să fie regele Eduard, care va și veni la botez.

În dietă vestea îmbucurătoare a comunicat-o presidentul Kröcher și a cerut împuternicire dela deputați să felicite în numele lor, casa regală și pe moștenitor. Deputații au aprobat sculându-se dela locurile lor.

— **Anarhiștii.** Ziarul «*Kölnische Zeitung*», scrie, că un anarchist cu numele Rosenberg a călătorit la prima Iulie din Seattle la Hambrurg.

După ce a călătorit din Seattle s'a telegrafat, că acest anarchist voește să atenteze la viața împăratului Wilhelm. Poliția a făcut perchișiție în casa unde a locuit Rosenberg și a găsit acolo mai multe bombe. Poliția caută să-l prindă.

— În Elveția s'a adus o lege aspră pentru pedepsirea anarhiștilor. Socialiștii însă au protestat contra acestei legi și protestul trebuia să fie subscris de treizeci de mii de inși.

Deoarece poporul e foarte indignat pentru cele făcute de anarhiști în străinătate, socialiștii n'au putut adună până la termenul prescrist decăt douăzeci și opt de mii și astfel legea e validă.

— **Nenorocire.** Dumitru Sas din Ianoșda (Bihor) s'a dus zilele trecute la pădure cu carul după lemne. Când s'a reîntors, s'a suiat în car deasupra lemnelor. În drum însă carul cu boi a trecut peste o groapă și în urma scuturării Dumitru Sas a căzut și a ajuns sub roate. Peste pieptul lui a trecut carul încărcat cu grea povară și bietul om a murit la moment.

— **Bătrân sinucigaș.** În Pecica-vechie a găsit pe Farkas Imre spânzurat în podul casei sale. Bătrânul era de 79 de ani. Cauza omorului e necunoscută.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minoriților.)

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J.* și fiul Arad.

— Atragem atențiunea cititorilor nostri asupra anunțului alui Frankel Jakab din Seghedin.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Dorn Jozsef*.

Atragem atențiunea onoratului public cetitor asupra inseratului fabricantului de sticle, Singer Armin și a lui Braun János din Seghedin, publicată în numărul nostru de azi.

— Atragem atențiunea-on. public asupra anunțului *Singer* care-l publicăm în altă parte a ziarului.

— Atragem atențiunea publicului cetitor asupra anunțului lui *Leel Össy I.*

Din Dietă.

— Ședința de Joi, 5 Iulie. —

Se continuă discuția asupra răspunsului la mesaj.

Giessvein Sándor polemizează cu *Polyt. Szkicsák Ferencz* (naț. slovac) vorbește despre legea de naționalitate, ce nu se execută. Arată nelegiuirile făcute la alegeri, păcatele săvârșite de către administrație. A fost mereu întrerupt în mod copilăresc de către câțiva deputați kossuthiști.

Prezidentul înzădar îi roagă să fie în liniște, ei nu-l iau în samă. *Szkicsák*, cere revizuirea legilor politico-bisericești.

Primește răspunsul la mesaj înaintat de *Polyt.*

Emödy polimisează cu *Polyt*, și vorbește violent contra preoților nostri, cari la alegeri — zice — au agitat contra Ungurilor.

Milan Hodja și *Kollar* indignați de aceasta calomnie i-a strigat lui *Emödy*.

— Asta nu-i drept, retrageți vorbele! Calomnie!

Milan Hodja: a voit să vorbească în chestie personală, presidentul însă îi detrage cuvântul.

Aurel Novac: vorbește despre chestia de naționalitate. Spune, că el urmărește un scop să i-se deie poporului său posibilitatea de a trăi în mod omenesc. Pentru miseria în care se găsește poporul românesc, poartă vina cărmuirii, căci a făcut tot felul de nedreptăți față de naționalități. *Poporul românesc e neîntrecut în iubirea de patrie, în vitegie și esemplar în ordine.* E nebasată deci neîncrederea, ce o arată față de poporul românesc. Primește răspunsul la mesaj al naționalităților.

Ședința se încheie, și discuția se va continua azi. După ce presidentul a ridicat ședința, deputatul *Vlad* îi face observări, căci a hotărât termenul ședinței următoare fără a întreba și pe deputați.

Ultime știri.

Mandatul lui Polyt. O revoltătoare știre ne sosește din Budapesta. Se știe că contra mandatului înflăcăratului naționalist s'a dat petiție. Din comisia care se va ocupa cu petiția înaintată face parte și deputatul *Olay*. Joi *Olay* a declarat lui *Polyt*, că-i va nimici mandatul.

— Și atunci, dacă nu i nici un motiv — întrebă *Polyt*.

— Voi naționaliștii sunteți — răspunde

Perge és Rozslay utóda

fabrică de mașini și de pluguri pentru economie în Oradea-Mare.

Recomandă fabricație proprie de pluguri din cea mai bună calitate. o o o

Pentru fle-care preț i-a răspundere.

Magazin mare de grape, ciururi, crama, zdrobitoare de struguri și tăietoare de paie.

Olay — numai 24 și între ei cel mai popular și mai isteț ești tu. Fi liniștit, că vom afla mod cum să-ți *nimicim mandatul*. Polyt a spus vorbele aceste lui Zichy, ministrul a latere, care însă a dat din umeri și n'a răspuns nimic. Polyt cuprins de mirare a zis atunci:

— Trebuie să constat chiar cu nedreptățile, ce mi-se fac mie, că nu trăim în Europa.

Când cu forța vreau Ungurii să aflu nod în papură să mai încercăm o apropiere între noi și ei? În fața unor declarații, ca a lui Olay, deputații naționaliști să-și facă datoria.

Economie.

Arad, 6 Iulie 1906.

Starea sămănăturilor.

Ministerul de agricultură dă următorul raport despre starea sămănăturilor.

Timpul e schimbăcios și acum, cu toate acestea e favorabil în deosebi pentru sămănăturile de primăvară, mai puțin asupra celor de toamnă, cari în urma ploilor continue, au picat. Grindina, a bătut în mai multe părți.

Cât de mari sunt pagubele se va putea hotărî numai după călcarea grânelor.

Bucatele în multe părți sunt cu tăciune. Rapița e secerată, și n'a dat recoaltă îndestulitoare. Vremea a fost pricioasă pentru plantele din grădină.

Viile nu vor fi roditoare în toate părțile, ploaia continuă a stricat foarte mult.

Cu toate că în mai multe părți sămănăturile au fost nimicite, raportul ministrului de agricultură ne dă date îmbucurătoare, cu mult mai îmbucurătoare decât în anul trecut. După acest raport, se așteaptă grâu 42.87 milioane măji metrice săcară, 13.74 milioane, orz 12,60 milioane, ovăs 11.32 milioane.

Stărpirea furnicelor. Furnicele, pe cât ne sunt de nesticăcioase, ne pot deveni foarte neplăcute prin aceea, că năpădesc cămara cu bucate, ba intră chiar și în chilă unde locuim. Fiind foarte nesățioase, ne folosim de împregiurarea aceasta, ca să le putem prăpădi. Le adunăm adică prin aceea, că pe padimentul localului cercetat de ele așternem o răză muiată în apă îndulcită. Furnicile, fugind încoace și încolo, îndată vor da de răza udă și apoi se adună cu toate pe ea spre a o linge. Când răza s'a umplut de furnici o ridicăm cu ele cu tot și o aruncăm într'un șofeu cu apă, unde furnicele se înecă. Răza o muiăm din nou în apă dulce și o punem pe locul de mai înainte. Procedura aceasta o repetăm atâta vreme până când furnicele vor fi stărpite cu desăvârșire. Bine înțeles, aceasta nu o putem ajunge decât într'un timp de mai multe zile.

E de lipsă mai departe să aflăm, de unde ies furnicile, adică unde le este mușinoiul. Acesta, dacă e în apropierea casei, în grădină, și dacă ne putem apropia de el, trebuie să-l prăpădim deodată. Aceasta o putem face mai ușor cu țimpor (puccioasă), anume așa că facem cu un băt o gaură în mușinoi, turnăm în el 50—100 grame de puccioasă, apoi astupăm gaura, eventual aruncăm și 2—3 lopeți de pământ pe mușinoiu, îl dripim bine și îl stropim cu o cânată de udat, ca aburiu puccioasei să nu evaporeze așa iute.

Uneori însă mușinoiul nu e în loc liber, ci chiar în chilie, bunăoară sub padiment. În cazul aceasta nu ne putem folosi de procedura cu puccioasă. Nici nu e consult. Deci nu ne rămâne alta, decât să desfacem padimentul și mușinoiul să-l delăturăm. Furnicile deodată vor începe a roși și ușor le putem prăpădi cu apă feartă. După ce am stricat astfel mușinoiul, trebuie să ne grăjim, ca în padiment și în pereți să nu rămână crepături: dacă sunt de acestea, le astupăm cu ghips ori cement, ori batem lătezi subțiri printre ele. Tencuiala (malterul) de pe pereți trebuie să

fie totdeauna corespunzătoare, adică deplină și necrăpată.

O procedură nouă pentru conservarea ouălor. Ouăle proaspete se pot conserva luni de zile fără să-și piardă gustul lor bun, dacă le întinăm în o soluțiune de dextrină, apoi le uscăm și învăluindu-le în hârtie, le pachetăm într'o ladă, care o așezăm într'un local răcoros și scutit de ger. Soluțiunea de dextrină să fie subțire, ca ouăle să fie îmbrăcate cu o pătură numai așa de groasă, cât este pătura de gumă pe marcele postale. Pentru o sută de ouă ajunge, dacă topim dextrină de 10—20 fileri. Dextrina se capătă în orice droguerie sau farmacie (apotecă).

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 5 Iulie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7.63 — 7.64
Secară pe Octomvrie	7.92 — 7.93
Orz pe Octomvrie	6.50 — 6.51
Cucuruz pe Iulie	6.21 — 6.22
Cucuruz pe 1907	5.67 — 5.68
Grâu pe Aprilie 1907	6.62 — 6.63

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Octomvrie 1906	7.63 — 7.64
Secară pe Octomvrie	6.92 — 6.93
Ovăs pe Octomvrie	6.50 — 6.51
Cucuruz pe Iulie	6.20 — 6.21
Cucuruz pe 1907	5.65 — 5.66
Grâu pe Aprilie 1907	6.61 — 6.62

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu : 78—100 klgr.	Cor. 15.00—15.20
" 79—100 "	
Secară : 100 "	11.60—11.70
Orz : 100 "	13.50—13.60
Ovăs mercantil 100 klgr.	15.10—14.20
Ovăs cernut 100 klgr.	13.30—13.30
Cucuruz nou 100 "	13.00—13.10
" vechiu 100 klgr.	

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158.—
" " mic	" 160.—
" brut " mare	" 150.—
" " mic	" 158.—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară : Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 116—118 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 123—125 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 124—125 fil.; mijlocii părechea 250—260 klgr. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Posta Redacției.

Nic. Sârbu, econom, Silagi. Trimite-ne poezii populare și publicăm bucuroși.

Posta Administrației.

Teodor Chindea, Toracul-mic. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Ioan Cosma, notar Nagy-Ludas. Am primit 5 coroane ca abonament până 1 Octombrie 1906.

Nr. Ab. 92. Abonamentul e plătit până la 15 Maiu 1906.

Redactor responsabil : Sever Bocu.

Editor proprietar : George Nichin.

Cultivarea părului. Cea mai obvenientă cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreata, cei ce suferă de acest morb în timpul cel mai scurt devin pleșuvi, doare-ce mătreata slăbește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă „spirtul de păr PETROLIN”, despre ce prin epistole de recunoștință se arată că după o folosire de câteva zile împiedecă căderea părului, și ori ce alt morb de cap si în mod avantajos ajută la creșterea de nou a părului. **La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus.** Ori ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și falsificare stricăcioasă. Se capătă numai la pregătorul : Drogeria și laboratorul de cosmetică **Koráni și Wachsmann, Szabadka.**

Magazin principal la farmacia Földes Kelemen. Se poate capătă și în prăvălia de toalete alui **Hegedüs Gyula.**

BUFFALO BILL.

Accentuăm că în spectacolul lui Buffalo Bill numit Wild-West (apusul cel sălbatic) care va sosi în zilelele acestea, reprezentațiile să vor țineă supt cerul liber și în ori-ce împrejurări, fie pe ploaie, fie pe soare.

Marea ceată a colonelului Cody, Cowboy-ii, Indianii, Cazacii, Arabii, Mexicani, Japonezii, Vânătorii, aruncătorii cu arcanul, ostașii și toți ceilalți învățați cu ori-ce tempestate. Acești bărbați crescuți în natură sunt nepăsători față cu ploaia și cu soarele. Dimpotrivă locul destinat publicului va fi acoperit, iar spectacolul se va petrece supt cerul liber. Arena va fi lungă de 440 de urme și lată de 185 de urme. Pentru a ne închipui mărimea acestui spectacol, trebuie amintit că a fost trebuință de 3 trenuri speciale pentru transportarea lui. El cuprinde 800 de persoane și 500 de cai, 100 de Indiani din America de nord, multe căpetenii de ale semiinților indiene cu nevestele și cu copiii lor.

Metodul aplicat în Paris la vânzarea biletelor încă a contribuit mult la celebritatea lui Wild-West. Toate să fac în cea mai mare orânduială. Fie-care privitor își are locul său destinat, căci nu să liberează un număr de bilete care să întrecă numărul locurilor.

În Arad vor fi trei reprezentații :

Marti in 10 Iulie două reprezentații.

Mercuri in 11 Iulie una după prânz.

Reprezentatia de seară nu se deosebește deloc de celelalte.

BUFFALO WILD BILL'S WEST

▶ **Intâlnirea celor mai îndrăzneți călăreți din toată lumea.** ◀

Colonelul W. F. Cody (Buffalo Bill) director

BUFALO BILL ca țanțas călare din fuga calului

100 de Indiani din America-de-Nord.

Un mare spectacol în mai multe tablouri :

Lupta dela „Little Big Horn” sau apărarea din urmă alui CUSTER.

Două reprezentații pe fie-care zi în ori-ce vreme.

După prânz la 2 ceasuri. Seara la 8 ceasuri

Casa la 1 și la 7 ceasuri seara.

Numărul cel mare de ușieri conduce pe fie-care la locul său. Prețurile variază între 2—8 coroane.

Mare parte din bilete să vinde foarte ieftin

Locul întâi 2 cor. Locuri numerotate 4 cor.; locuri rezervate 5 cor. Un loc în lože 8 cor. Copiii supt 10 ani plătesc jumătate

Bilete pentru locurile de 5 și de 8 cor. să vind dinainte, înainte de prânz la 9 ceasuri la Krausz Paulin în palatul Teatrului.

In 9 Iulie la Timișoara și în 12 la Bălgrad (Alba-Iulia).

Avis!

Avem onoare a cunoștința onoratul public, precum și pre stimații noștri clienți, că din cauza ridicării chiriei prea mare de prăvălie

de la 1 August

suntem siliți a ne strămuta prăvălia noastră de acum **din Andrásy-tér 22**

în Szabadság-tér nr. 14

„LA CIZMA ROȘIE“

(lângă fostul PORTER).

Având în vedere și mai departe a servi onoratului public cu marfă bună și prețuri moderate, rog totodată a lua la cunoștință strămutarea prăvăliei și a ne da și mai departe sprijinul D-Voastre.

Cu stimă:

Iustin Olariu

conducătorul Societății Căltunurilor
Aradi Czipészek Termelő Szövetkezete.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen fiș, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, revizite ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, encornuș, ovăș, viș (vineș), plante industriale: cânepă, in, hîmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secara, ovăzul și toată economia!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furatului prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Expositură în Toracul-mic.

Filiață în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4 $\frac{1}{2}$ %, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Diracțiunea institutului.

Ioan Cotîrlă și fiul

atelier de sculptură, tâmplărie și strugărie
Oravița-Română.

Aranjament complet pentru efeptuirea de iconostase (tâmples), tronuri, jețuri, strane, chivoțuri, răpizi

și ori-ce alte lucrări de lemărie în bisericile noastre de rit oriental.

Schițare și efeptuire de planuri după comande, mobile și tot felul de

instrumente de școală, bănci, table, catedre, mașini de socotit etc.

Prețuri moderate. — Garanță desăvârșită.

La cerere atestate despre rezultate de până acum.

